

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/29/2022
Identifikačné číslo spisu:	2119201635
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:2119201635.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: V. Z., nar. X. V. XXXX, trvale bytom O. XXX, prechodne bytom A., N. XXX/X, zastúpeného advokátom: JUDr. Peter Arendacký, Železničiarska 13, 811 04 Bratislava-mestská časť Staré Mesto, IČO: 31762697, proti žalovanej: V. Z., rod. A., nar. X. M. XXXX, trvale bytom O. XXX, zastúpenej advokátom: JUDr. Tibor Sanák, Nám. SNP 2, 917 01 Trnava, IČO: 51737035, o vypratanie nehnuteľností, v konaní o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, č.k.10Co/42/2020-186 zo dňa 28.04.2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobcovi p r i z n á v a proti žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trnave (ďalej „odvolací súd“) zmenil rozsudok Okresného súdu Trnava, č.k. 38C/1/2019-135 zo dňa 22.01.2020 (ďalej „súd prvej inštancie“) tak, že v jeho II. výroku rozsudok mení tak, že žalovaná je povinná vypratať nehnuteľnosť zapísanú na liste vlastníctva č. XXXX, katastrálne územie O., obec O., okres H., a to rodinný dom so súpisným číslom XXX, postavený na parcele číslo XXX/X, vrátane príslušenstva tohto domu, ako aj nehnuteľnosť zapísanú na liste vlastníctva č. XXX, katastrálne územie O., obec O., okres H., pozemok registra „C“ parcelné číslo XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 454 m², do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Súčasne priznal žalobcovi proti žalovanej právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Právnym titulom nároku žalobcu bola rei vindikačná žaloba podľa § 126 ods.1 OZ žalobcu ako vlastníka nehnuteľností v podiely 1/1, ktoré žalovaná užíva bez právneho dôvodu. Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil iba z dôvodu odstránenia zrejmej nesprávnosti týkajúcej sa parcelného čísla XXX/X.

2. Odvolací súd zistil, že rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 17C/2/2000-1200 zo dňa 05.10.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 10Co/43/2018-1412 zo dňa 21.11.2018, ktoré nadobudli právoplatnosť 28.01.2019, bolo vyporiadané bezpodielové spoluvlastníctvo strán sporu

rozsudkom, ktorým bol okrem iného do výlučného vlastníctva žalobcu prikázaný spoluvlastnícky podiel 1-ica v tom čase patriaci do bezpodielového spoluvlastníctva sporových strán na nehnuteľnosti zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX pre kat. úz. O., obec O., okres H. - rodinný dom súp. číslo XXX postavený na pare. č. XXX/X - zastavané plochy a nádvorie o výmere 454 m² v kat. úz. O., vrátane príslušenstva (bez pozemkov), v zostatkovej hodnote 29.051,73 eur, a do výlučného vlastníctva žalovanej boli prikázané nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva č. XXXX, pre kat. úz. O., obec O., okres H., a to budova súp. číslo XX, vrátane príslušenstva postavená na pare. č. XX/X, ako aj pozemok parcela registra „C“ pare. č. XX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 183 m² v kat. úz. O., v zostatkovej hodnote 28.879,42 eur. Zo spoluvlastníctva rodinného domu súp. č. XXX bola teda vylúčená žalovaná, ktorá právoplatnosťou uvedeného rozhodnutia stratila právny dôvod užívania domu s. č. XXX (ale sa stala výlučnou vlastníčkou budovy súp. č. XX). Žiadne ustanovenie zákona výlučnému vlastníkovi domu s. č. XXX (žalobcovi) neukladá, aby žalovanej trpel jeho užívanie žalovanou, alebo aby jej zabezpečil bytovú náhradu, či znášal iné obmedzenie vlastníckeho práva, ktoré môže byť ustanovené jedine zákonom. Právo na bytovú náhradu nebolo možné žalovanej založiť ani za použitia ustanovenia § 3 ods. 1 OZ. V okolnostiach prejednávanej veci ustanovenie § 3 ods. 1 O. z. neodôvodňovalo zamietnutie žaloby na vypratanie nehnuteľnosti, keďže uvedeným rozhodnutím o vyporiadaní BSM bola o.i. prikázaná žalovanej do výlučného vlastníctva aj nehnuteľnosť - budova s. č. XX s pozemkom v zostatkovej hodnote 28.879,42 eur, ktorá jej umožňovala riešenie otázky jej bývania rôznymi spôsobmi, tak ako to uviedol už súd prvej inštancie, napr. nehnuteľnosť zrekonštruovať, prípadne predať a kúpiť si inú, prípadne finančné prostriedky použiť na prenájom nejakej ďalšej nehnuteľnosti.

3. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie sa v predmetnom spore dostatočne zaoberal otázkou splnenia predpokladov pre úspešné dovolanie sa ochrany poskytovanej vindikačnou žalobou, najprv otázkou existencie vecnej legitímácie, a to aktívnej (na strane žalobcu) ako aj pasívnej (na strane žalovanej). Dôvodil, že medzi stranami nebolo sporné, že výlučným vlastníkom vecí (konkrétne nehnuteľností), ktoré sú predmetom rei vindikačnej žaloby, je žalobca. S týmto jeho záverom sa odvolací súd stotožnil, s tým, že žalobca nadobudol rodinný dom súp. č. XXX na základe právnych titulov nadobudnutia - Darovacej zmluvy S právop. dňa 30.3.2005 a rozsudku Okresného súdu Trnava z 5.10.2017 č. k. 17C/2/2000-1200 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 21.11.2018 č. k. 10Co/43/2018-1412 (o vyporiadaní BSM) ktoré nadobudli právoplatnosť 28.1.2019, a parcelu registra „C“ č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 454 m² na základe právnych titulov: na podiel 3/4: RI 1250/70 a na podiel 1/4-ina Darovacia zmluva S právop. dňa 30.3.2005, čo bolo v spore preukázané uvedenými rozsudkami (v spise na č. 1. 6-63 aj s doložkami právoplatnosti) a tiež výpismi z listov vlastníctva č. XXX a XXXX pre kat. úz. O. (v spise na č. 1. 130-131), ktorými bolo vykonané dokazovanie na pojednávaní dňa 22.1.2020. Medzi stranami nebolo sporné, že žalovaná užíva predmetný rodinný dom a pozemok (ktorých vypratania sa žalobca domáha) v 1/4-ine. Uzavrel, že žalobca, ktorého vo veci zaťažovalo dôkazné bremeno na preukázanie jeho nároku, v konaní preukázal svoju aktívnu legitímáciu, teda že je výlučným vlastníkom nehnuteľností, ktorých vypratanie žiada, taktiež bola preukázaná pasívna legitímácia žalovanej, ktorá nepoprela, resp. potvrdila, že nehnuteľnosť obýva a užíva ju v bez právneho titulu, že žalobca žalovanú vyzval na vypratanie týchto nehnuteľností, žalovaná na túto výzvu nereagovala a nehnuteľnosti stále užíva.

4. Odvolací súd sa zaoberal aj otázkou dobrých mravov. Námetka žalovanej, že konanie žalobcu je v rozpore s dobrými mravmi, že uplatňovanie nároku žalobcu je zneužitím práva a preto nepožíva právnu ochranu, neobstoí, keďže zo strany žalobcu ide len o výkon jeho práva, keď sa zákonom predpísaným spôsobom (vindikačnou žalobou) domáha ochrany svojho vlastníckeho práva. Takéto jeho konanie nemožno vyhodnotiť ako nezákonné, resp. zneužívajúce právo, a je to práve žalovaná, ktorá žalobcu obmedzuje vo výkone jeho vlastníckeho práva a bráni mu užívať, resp. nakladať s jeho nehnuteľnosťou, ním zvoleným spôsobom. Skutočnosť, či žalobca spornú nehnuteľnosť potrebuje alebo nepotrebuje nepovažoval pre rozhodnutie vo veci za významnú. Žalobca ako výlučný vlastník nehnuteľnosti je oprávnený s ňou nakladať, čím nedochádza z jeho strany k zneužívaniu práva. Svoj nárok si uplatnil v súlade s hmotným právom (§ 126 ods. 1 O.z.). Vlastnícke právo žalobca nadobudol legitímnym spôsobom. Súd prvej inštancie ďalej poukázal na skutočnosť, že v rámci konania o vyporiadanie

bezpodielového spoluvlastníctva manželov vedeného na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 17C/2/2000 bola do výlučného vlastníctva žalovanej prikázaná iná nehnuteľnosť, dom č. XX v O..

5. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná v zastúpení advokátom včas dovolanie z dôvodov podľa § 420, písm. f) CSP s tým, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie podľa § 420, písm. f) CSP

6. V základnej otázke, t.j. v otázke bývania žalovanej a zotrvania v dome č. XXX v O., súdy podľa jej názoru hrubo pochybili. Tvrdili, že môže uvedenú nehnuteľnosť zrekonštruovať alebo predat', kúpiť si inú, prípadne finančné prostriedky použiť na prenájom nejakej ďalšej nehnuteľnosti. Tento záver súdov považuje za odtrhnutý od reality, pretože žalovaná vzhľadom na vek 70 rokov, a jej starobný dôchodok cca 420 € nemá už silu, zdravie a ani financie, aby sa pustila do rekonštrukcie domu č. XX v O. či už svojpomocne alebo prostredníctvom nejakej stavebnej firmy. Dom č. XX v O. je starý, budovaný z hlíny, v súčasnej dobe znehodnotený, prevlhnutý, plesnivý a teda celkovo neobývatelný. V dôsledku totálnej schátralosti neprichádza do úvahy, aby ho žalovaná prenajala tretej osobe na bývanie. Žalovaná v priebehu konania navrhovala, aby sa súd prišiel ohliadnuť nielen na dom č. XXX v O. ale aj na dom č. XX v O. a sám sa presvedčil o totálnej schátralosti a neobývatelnosti domu č. XX v O.. Súd nevykonával ohliadku domu č. XX v O. napriek tomu že v O. bol na ohliadke domu č. XXX, a preto nesprávne vyhodnotil problematiku náhradného bývania v dome č. XX v O.. Súdy sa nesprávne vysporiadali so základnou otázkou bývania žalovanej a tento problém riešili čisto formalisticky. V prípade, že by postupovali v zmysle zákona, určite by si položili otázku v akom je zdravotnom stave, koľko rokov by mohla žiť a či by nebolo lepšie ju v predmetnom dome č. XXX v O. ponechať na dožitie.

7. Uviedla, že v konaní poukazovala na to, že pokiaľ sa žalobca domáha, aby vypratala predmetnú nehnuteľnosť za situácie, že nemá zabezpečenú bytovú náhradu a v dôsledku vypratania sa stáva bezdomovkyňou vo veku 70 rokov, je žaloba na vypratanie v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ. Žalovaná preto vyjadrila presvedčenie, že súdy sa musia postaviť na jej stranu a chrániť jej záujem a chrániť jej obydlie, pretože nemá iné. Súčasne žiadala, aby Najvyšší súd SR odložil vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 28.04.2021, sp. zn. 10Co/42/2020-186, nakoľko žalovaná nemá vyriešené náhradné bývanie a prípadný výkon rozsudku Krajského súdu v Trnave by výrazným spôsobom zasiahol do jej osobných ako aj majetkových pomerov. Žalovaná má za to, že odklad vykonateľnosti je plne dôvodný a je v súlade s dobrými mravmi.

8. Dovolateľka navrhovala, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

9. Žalobca vo vyjadrení zo dňa 14.01.2022 k dovolaniu uviedol, že nie sú splnené podmienky na podanie dovolania podľa § 420 písm. f) CSP žalobkyňou a navrhol podané dovolanie odmietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

10. Pokiaľ išlo o možnosť žalovanej bývať v dome č. XX táto je reálna aj v stave v akom sa dom nachádza. Manželstvo bolo právoplatne rozvedené dňa 10.06.1999. V čase rozvodu manželstva dom č. 15 s pozemkom na ktorom je postavený patrilo do BSM. Dom č. XXX v tom čase bol v podiele 1-ica vo vlastníctve jeho mamy a druhú polovicu so žalovanou vlastnili v BSM. Pozemok na ktorom stál dom ako aj ďalšie príľahlé pozemky boli v spoluvlastníctve mňa a mojej mamy. Spor o vyporiadanie BSM trval viac ako 19 rokov a bolo to spôsobené správaním sa žalovanej. Táto v priebehu konania o vyporiadanie BSM vyvolala spor o určenie, že dom súp. č. XXX patrí do BSM v podiele 6/8, a že ide o dva samostatné domy. Vec bola na Okresnom súde Trnava vedená pod sp. zn. 28C/32/2007 a žaloba bola podaná dňa 15.03.2007. Do skončenia tohto sporu bolo konanie o vyporiadanie BSM prerušené.

11. Ďalej uviedol, že žalovaná v dome č. XXX bývala sama a robila prietahy v spore o vyporiadanie

BSM, aby mu bránila užívať tento dom, keďže spoločné spolužitie vzhľadom na narušenosť ich vzťahov nebolo možné. Žalovaná nešla bývať do domu č. XX hoci na začiatku sporu o vyporiadanie BSM sama žiadala, aby jej tento dom bol pridelený do jej výlučného vlastníctva. Prítom od roku 2005 som bol na základe darovacej zmluvy spoluvlastníkom domu v podiele 54 a výlučným vlastníkom pozemku na ktorom stál dom ako aj príslušných pozemkov. Žalovaná počas doby dlhšej ako 19 rokov mohla bývať v dome č. XX prípadne urobiť na ňom úpravy, aby bývanie v ňom bolo podľa jej predstáv. Práve naopak v priebehu sporu, aby vylúčila možnosť bývať inde ako v dome č. XXX neplatne previedla na dcéru O. S., bývajúcu v O. č. XXX, XX domu č. XX. Nezákonný stav na základe zásahu prokuratúry bol odstránený. Žalovaná sa nestarala o dom č. XX, ktorý požadovala do vlastníctva ale odmietala platiť akúkoľvek úhradu za užívanie jeho spoluvlastníckeho podielu na dome č. XXX.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dovolanie odmietol podľa § 447, písm. f) CSP, pretože nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi a súčasne dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

13. Podľa § 420, písm. f) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok („CSP“) dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Tvrdenia o nesprávnom právnom posúdení zisteného skutkového stavu, v zásade nemožno právne kvalifikovať ako dovolací dôvod podľa 420 písm. f) CSP, pokiaľ nedosahujú intenzitu nepreskúmateľnosti, danom prípade sú napadnuté rozhodnutia riadne odôvodnené vo vzťahu k právnenému názoru, ktorý súdy vo veci zaujali. Rozsudky odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie sú podrobne a zrozumiteľne odôvodnené. Nárok žalobcu nebol sporný. Vlastnícke právo je ústavou garantované podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR. Dovolací súd z obsahu dovolania nezistil, že by išlo o zneužitie vlastníckeho práva. Podľa čl. 20 ods. 3 Ústavy SR „Vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom“. Priznať bytovú náhradu v danom prípade nebolo možné, pretože podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy SR „Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“. Žalobcovi nemožno v zmysle čl. 2 ods. 3 Ústavy SR uložiť povinnosť, ktorá mu nevyplyva zo zákona. Súdy správne prihliadli na skutočnosť, že žalovaná mala otázku bývania riešenú v rozsudku o vyporiadaní BSM. Pokiaľ neudržiavala svoju nehnuteľnosť v obytnom stave, ide o mieru jej zavinenia, ktorú nemožno pričítať žalobcovi. Skutočnosť, že išlo o dlhodobý stav užívania nehnuteľnosti bez právneho dôvodu nezakladá pre žalobcu právne dôsledky strpieť ďalšie užívanie, pretože vlastnícke právo sa nepremlčuje.

15. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020).

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.